

παραι τοῦ πολιτικοῦ* ὅθεν ἂν ὁ δεσπότης ἐν τοῖς οἰκείοις ἐγράψατο λογισ[μοῖς] λιμ. ης αἰτίας ται χρεώσεως . . οντος

[ν'.] — . αὐ . . . ὁ ἔχων τὴν πε οὐ γὰρ . . παση — — — — — λανθ[άνειν] . . κ θέματι δυνατὸν καταδικασθῆναι. καὶ ¹⁴⁹⁾ ¹⁵⁰⁾ ἐπὶ τῇ μελλούσῃ [ἀγωγῇ] δίδεται ἐγγ[υη- τῆς], ὅτε μέντοι οὕτως προσληφθῆ.

Ἐὰν ὁ δανειστὴς γράψῃ κληρονόμον τὸν ἐνεχόμενον [τῇ περὶ πεκουλίου ἀγωγῇ], ἐπειδὴ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου [ὁ φαλ]κιδιος, καὶ τὸ ποσὸν τοῦ πεκουλίου σκοπεῖται.

Καὶ μετὰ τὸ ἐναχθῆναι τὸν δεσπότην καλῶς ἐγγυᾶται τις ὑπὲρ τοῦ δούλου, καὶ μετὰ τὸ ἐναχθῆναι τὴν δίκην καταβάλλων οὐκ ἀναλαμβάνει, ἐπειδὴ [οὐ μετηρέθη] ἢ τοῦ δούλου φυσικὴ ἐνοχὴ εἰς τὴν κί[ησιν].

[Ἐὰν] δουλεύων μοι καλῇ πίστει δούλος ἀλλότριος ἐδανείσατο καὶ δέδωκέ [μοι ἐπὶ τῷ ἐλευθε]- ρῶ[σαι] ἀ[δτόν], εἰ καὶ τὰ μάλιστα [ἐπιλογῆν] ἔχει ὁ δανειστὴς καθ' ὃν βούλεται χωρεῖν, ὁμοίως ἐπὶ τοῦ πα[ρόντος] [9]έμ[α]τος μόνος ὁ δεσπότης ἐνάγεται τῇ περὶ πεκουλίου ἀγωγῇ, καὶ ἔχει κατ' ἐμοῦ περὶ τῶν

θέ. δ' ὁμοίως τοῖς ἐνταῦθα. ἀνάγν. καὶ τὸ τέλος τοῦ ε' τί. τοῦ ιγ' βί.

κν ρ. εἰ λανθάνει ὁ δεσπότης, αὐ ὁ δούλος [οὐκ] ἔχει πεκουλίον, οὐ πέμπεται ὁ δανειστὴς εἰς τομὴν τῶν ὥσπερ οὕτε — — — — —

. καὶ μὴ περὶ . . τ . . εἰ τὸν αὐτὸν τί. καὶ τὸν

στ ε φ. τότε γὰρ οὐ μόνον ὁ δεβάρωτ) ἐπὶ τομὴν τῶν τοῦ χρ[εώστου] πραγμάτων τοὺς δανειστὰς — — — — — δ' διγ. ζ' διδάσκει τὸ αὐτὸ λανθάνων τὸν κρεδτωρ ἔγνωσ γὰρ καὶ ἐν τῷ τοῦ παρόντος τί. ὅτι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εὔρεθῆ δε — || || ||)

κν ρ. εἰ τὸν δανειστὴν τοῦ υἱοῦ μου κληρον[ομήσω] τῆς αὐτοῦ λογί φαλκιδ . . . οὕτω ἂν εὔρεθῆ πεκουλίον.

στ ε φ. εἰρήται] γὰρ καὶ ἐν τῷ κβ' τί. τῆς β' τῶν ἴσται. ὅτι τοῦ φαλκιδίου χρόνον λαβόντος ἢ τοῦ τεστατορος σκοπεῖται περιουσία, ἢ τις ἢ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς μετὰ ταῦ ν τιθεμένων ἐμποδίζοντ . . τῷ φαλκιδίῳ ἢ ὠφειλούντων τοὺς ληγαταρίους εἰς το τ χρα τῆσαι τῷ φαλκιδίῳ ἐκ τῆς τοὺς ληγαταρίους ἢ μειονντων αὐτῶν τὰ ληγάτα. ἐναντιοφ.

φάτω δηλονότι τὴν ἐλευθερίαν ἐπέθμεν· οὐδεις γὰρ μὴ ἂν δεσπότης ποιεῖ τὸν οἰκέτην ἐλεύθερον· ἀλλὰ λοιπὸν εἰ μὲν ὁ δεσπότης ἐπιλέξεται διὰ τοῦ ἔξ λέγε δηλονότι κονδικικίον τὸ διαφέρον λαβεῖν, γίνεται ὁ οἰκέτης ἐλεύθερος· εἰ μὴ ἔλγεται τὸ διαφέρον λαβεῖν μῆτε ἡατοναβατεῦση τὴν ἐλευθερίαν, τότε οὐκ ὑφίσταται πρόκριμα περὶ τὴν τοῦ οἰκέτου δεσποτείαν, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐν τῷ ζ' βί. τοῦ κωδ. τί. ι' ἐκ τῆς α' διατ. τοῦτο δὲ νόησον, πλὴν εἰ μὴ τὸν οἰκέτην ἐλευθεροῦμενον ὁ ἀληθὴς δεσπότης ὁρῶν ἐσώπησε· τότε γὰρ καὶ ὁ οἰκέτης ἐλεύθερος γίνεται καὶ ὁ δεσπότης καὶ οὕτως πώλησ . . ὥσπερ τῆ . . . τὴν ἐλευθερίαν. τοῦτο γὰρ φησιν ἡ ζ' διατ. τοῦ εἰρημένου βί. καὶ τί. καὶ ὡς μὴ δεσποτοῦ [ἐπι]τεθει-

si dominus in rationes suas retulerit

L. — — — — — latitare, [tam etsi] L. 50. pr. [etiam hoc] casu possit [iudicis iniuria] condemnari. Etiam [si nihil sit in peculio, fideiussor datur: nam etiam] futurae actionis fideiussor datur, si tamen sic acceptus est.

Si creditor heredem instituerit eum, qui de peculio teneretur, quemadmodum mortis tempus in Falcidia, sic et [eodem tempore] peculii quantitas spectatur.

Etiam postquam dominus conventus est, recte quis pro servo fideiubet, et qui post litem contestatam solvit, repetere non potest, quia naturalis obligatio servi in iudicium non est deducta.

Si servus alienus bona fide mihi serviens tuam pecuniam acceperit et mihi dederit, ut eum manumitterem, quamvis creditor electionem habeat quem velit convenire, tamen in proposita specie dominus tantum convenitur de peculio actione, et is adversus me nummorum nomine ad exhibendum agit:

tit. 5 dig. 26 [et lib. XXXIII] tit. 8 dig. 6 them. 4 similiter, ut hic, dictum est. Lege etiam dig. ultimum tit. 5 lib. XIII.

206. Cyr. [L. 50 pr]. Si latitat dominus, cuius servus peculium non habet, creditor in possessionem [bonorum] non mittitur, sicuti nec — — — — —

207. Steph. [ad l. 50 pr.]. Tunc enim non solum creditor in possessionem bonorum debitoris || || ||

208. Cyr. [L. 50 §. I]. Si creditori filii mei heres extitero inventum erit peculium.

209. Steph. [ad l. 50 §. I]. Dicitur etiam tit. 22 [§. 2] lib. II Inst., si Falcidia locus sit, patrimonium testatoris respici, quod tempore mortis eius || || . . . legatarios vel legata.

210. Enantioph. (Reliqua non legabantur.)

211. [Steph. ad l. 50 §. 3]. facto scilicet libertatem imposuit: nemo enim, si dominus non est, servum liberum facere potest: sed deinde, si dominus conditione ex lege id quod interest petere maluerit, servus liber fit: si non maluerit id quod interest accipere nec ratam habuerit manumissionem, tunc quantum ad dominium servi praeiudicium non patitur, ut disci potest lib. VII Cod. tit. 10 ex const. I. Hoc autem accipe, nisi forte verus dominus, quam servum manumitti videret, tacuerit; tunc enim servus liber fit et dominus libertatem. Hoc enim dicit const. 7 dicti libri et tituli. Et

149) Expl. fol. 181, 182, Inc. fol. 93, 94.

g) Lege κρεδτωρ.

150) Suppleverim (Tipucito duce): καὶ μὴ ὄντος πεκουλίου ἐγγυητῆς δίδεται, καὶ γὰρ ἐπὶ κτλ.

g) Expl. fol. 181, 182, Inc. fol. 93, 94.

νομισμάτων τὴν περὶ ἀποκρυβέντων πραγμάτων ἀγωγὴν· αὐτῷ γὰρ προσεπορίσθησαν· καὶ ἀδιάφορον, εἰ ἡλευθέρωσα εἴτε καὶ μὴ.

L. 51.
D. XV. 1.

νά. *SCAEV.* Τὸ ¹⁵¹⁾ χρεωστούμενον παρὰ τοῦ ἕξω-
τικοῦ τῷ δοῦλῳ οὐ συλλογίζεται εἰς δλόκληρον κινου-
μένης τῆς περὶ πεκουλίου ἀγωγῆς, διὰ τὰς δαπάνας
καὶ τὸ ἄδηλον τῆς ἀπαιτήσεως καὶ τὴν δεδομένην
ὑπέροφειν τοῖς καταδεδικασμένοις καὶ τοῖς ἐφιστα-
μένοις [διάπρασιν]· ἐκχωρῶν οὖν ὁ δεσπότης τὰς
ἐναγωγὰς ἀπολύεται. ὅπερ ἐστὶ καὶ ἐπὶ κοινωνοῦ εἰς
δλόκληρον ἐναγομένου τῆ περὶ τοῦ πεκουλίου [ἀγωγῆ,
διὰ] τὸ ἔχειν κατὰ τοῦ κοινωνοῦ ἀγωγὴν· ἐπὶ πάν-
των γὰρ τῶν ἐναγομένων διὰ τὸ ἔχειν ἀγωγὴν, τὸ
δοῦναί τινα ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ πληρῶσαι καταβολὴν
ἐστίν. ¹⁵²⁾

L. 52. pr.
D. eod.

[γβ'.] Ἐὰν δοῦλος ὡς ἐλεύθερος ἐπιτροπεύσῃ,
προτιμητέος ἐστὶν ὁ ἀνηβος, καὶ προτιμάται τῶν
λοιπῶν δανειστῶν τὴν κατὰ τῶν ἐπιτρόπων κινουμέ-

κότος αὐτῷ τὴν ἑλευθερίαν ἐλεύθερος . . . δοκ' . . . καὶ ὁ δε-
σπότης ἀπαιτεῖ τὸ διαφέρον . . . ὡσπερ . . . τὸν
ἔλεν . . . οὔ.

. . . ο . . . καὶ γὰρ ὧν ἐξ . . . χρεωστῆ . . . ἢ . . . ἄρ τοῦ
παρὰ τοῦ . . . πεκουλ . . . ἰο . . . — ἐπειδὴ ἔχει
. . . εἰ δεσπότης ἢ ὁ χρ . . . ἐν
τῇ καταδίκη τῆς δε πεκουλίου.

ἀνων. ἐπὶ τοῦ φαλκιδίου οὐκ ἔ . . . λογίζονται τῇ οὐ-
[σίει] . . . [χρεω]στηθέντα τῷ τελευτήσαντι . . . δύ-
ναται . . . δοθῆ . . . διγ . . . θε . . .

τοῦ . . .
κασθεντ . . . καὶ πραθεντ . . . τὸ . . . καταδίκη τὸν οὐκ ἐπὶ
πλήρ εἰ μὴ ἐνοβιάτευσεν αὐτὴν ὁ κωκῆς . . .

ἀνων. ||
|| || || || . . . τος εἰς ἐκχώ-
ρησιν ἐνάγεται ἀγωγῆ . . . διὰ τὸ εἰρημένον . . .

[ἐναντιο]φ[α]. [καὶ] μὴν εἰρηται βι. [γ' τί. ιζ'] διγ. ροά,
ὅτι οὐδεὶς [διὰ τοῦτο] μόνον γίνεται [ἐνοχος διὰ τὸ] δύνά-
σθαι παρ' ἐτέρου λαβεῖν, ὅπερ ἀπαιτεῖται παραιοχέιν. εἰδὲ δὲ
πολλὰ), ἐν οἷς . . . ουκείσ . . . ἔχειν
παρ' αὐτοῦ καθ' ἐτέρου ἀγωγὴν ἐν . . . εἰρηται βι. ε' τί. γ'
διγ. ις' ὅτι [ἐάν ὁ προ νέεδε] νεμομενος ἐκβληθῆ, [ὁμοως]
ἐνάγεται τῇ νεροδιτασι πευτίονι ὡς [iuris] possessore,
[ἐπειδὴ] ἔχει καὶ τὸ ἰντερδικτον, ὅπερ ἐκχωρεῖ τῷ πευτίονι
καταδικαζόμενος. ὁμοίως καὶ περὶ ἰντερδικτον παρ' αὐτοῦ κατα-
βληθέντος) ἐν τῷ τέλει τοῦ ις') διγ. καὶ διγ. μ' τοῦ τί. ἔχεις
καὶ ἄλλο θέμα βι. μγ' τί. κδ' διγ. ιε'.

ση. ὅτι ἡ δελεγατίων) ἄλλως γὰρ οὔτε δοκεῖ γίνεσθαι
δελεγατίων, ὡς ἀνήκεται βι. ἡ τοῦ κωδ. τί. μ' διαι. α'.
ἐτέρω δὲ λογῶ, μὴ ἀνεχομένον δελεγοτενηθῆναι σοι τοῦ δεβε-
τωρως τότε ὁ ἀκτωρ ἐκχωρήσει) τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν καὶ
τοῖσσι ἐν ἔμ. σὺν ἐμ. προκουράτωρι.

εἰ δοῦλος ἐπιτροπεύσει ὡς ἐλεύθερος καὶ κενὸ ὁ ἀνηβος
κατὰ τοῦ δεσπότου, οὐ προτιμάται τῶν δεσποτικῶν χρεῶν,
ὡσπερ οὔτε ἕτερον προνόμιον, εἰ τυχόν ὁ υἱὸς προῖκα ὑπο-
δειξάται ἢ ἐπιτροπεύσει· τῶν δὲ ἄλλων δανειστῶν προτιμάται.
εἰ δὲ σώζονται τὰ νομίσματα, ἔχει ἐν ἔμ. ὡσπερ καὶ εἰ ἐδα-
νεύσθησαν. εἰ δὲ ἐδαπανήσαν αὐτὰ οἱ δανεισάμενοι, ἔχει κον-
δικτίον) ὅπερ φαιμέν καὶ ἐπὶ ἐκάστου ἐπιτρόπου. ἀδιάφορον
δὲ ἐν ποίῳ καιρῷ ἐχρεώσθησε τῷ δεσπότῃ) καὶ ἄλλοτρίῳ γὰρ
εἰ συναλλάξει καὶ τοῦτον) δεσπόσει, ἔχει ὑπεξίχρουν.

ἀνων. x) τίνες εἰσὶν πεβιλεγατίου, μενθάνεις βι. κγ'
διγ. ζα' οὐ καὶ βι. μβ' τί. ε' ἀπὸ τοῦ ιζ' διγ. εἰς τοῦ κε'.

ipsi enim acquisiti erant: nec refert, manumiserim
nec ne.

LI. *Scaev.* Id, quod debetur servo ab extra-
neo, non computatur in solidum mota actione de pec-
culio, propter sumtus et actionis incertum et dila-
tionem, quae datur iudicatis et his, quorum bona
veneunt: igitur si dominus actionibus cedat, absolvi-
tur. Idem est et in socio, qui actione de peculio in
solidum convenitur, quia habet cum socio actionem:
in omnibus enim, qui ideo conveniuntur, quod actio-
nem habent, delegatio pro solutione est.

LII. Si servus quasi liber tutelam gesserit, pu-
pillus privilegium habet, et praefertur reliquis credi-
toribus, si tutelae iudicio experiatur: neque enim

. . . quum non dominus ei libertatem imposuerit, liber
. . . et dominus id quod interest exigit . . .

212. *Anon.* — — — — —

213. *Anon.* ||
|| || || || ||

214. *Enantioph.* [ad l. 51]. Imo dicitur lib. L
tit. 17 dig. 171, neminem ideo obligari, quod ab alio re-
cepturus sit, quod ab ipso exigatur. Sunt autem multi
casus, in quibus
. adversus alium actionem. . . Dicitur lib. V
tit. 3 dig. 16 [§. 4], quod qui pro herede possidet, si de-
ficiatur, tamen hereditatis petitione convenitur tanquam
iuris possessor, quia etiam interdictum habet, quod con-
demnatus petitori cedit. Similiter de indebito soluto
in fine dig. 16 et dig. 40 [§. 2] eius tit. Aliud thema ha-
bet lib. XLIII tit. 24 dig. 15 [§. 1].

215. [*Steph. ad l. 51 verb: delegatio*]. Nota, de-
legationem [consentiente debitore fieri]. Alias nec videtur fieri delegatio, ut relatum est lib. VIII Cod. tit. 41
const. 1. Alia ratione autem, si debitor non patitur se tibi delegari, actor actionem, quam in eum habet, cedit et procuratorem in rem suam faciet.

216. [*Cyr. l. 52 pr.*]. Si servus tanquam liber tu-
telam gesserit et pupillus adversus dominum agat, do-
minicis debitis non praefertur, sicuti nec aliud quod-
quam privilegium, si forte filius dotem susceperit vel
tutelam gesserit: reliquis autem creditoribus praefertur.
Si vero numi extant, in rem actionem habet, sicuti et
si crediti sunt. Si vero, qui mutuos acceperunt, eos
consumserint, conditionem habet: quod et in quolibet
tutore dicimus. Nihil autem refert, quo tempore domino
debitor extiterit: nam et si alieno crediderit et dominus
eius factus est, deductionem habet.

217. *Anon.* [ad l. 52 pr.]. Qui privilegiati sint,
discis lib. XXIII [tit. 3] dig. 61 (3) 75 (74) et lib. XLII

151) Cf. schol. r. V. 418 *Fabr.* apud *Heimb.* IV p. 103.

152) *Expl.* fol. 93. 94. *Inc.* fol. 188. 191.

s) *Scil. θέματα.*
ε) *Expl.* fol. 93. 94. *Inc.* fol. 188. 191.
x) *Cod.* γγ'.

v) *Deest aliquid.*
w) *Fortē τότε.*
x) *Cf. schol. 14 ad tit. 3 huius libri Basil.*

νην ἀγωγὴν κινῶν· οὐ γὰρ ἀρμόζει ἢ περὶ τοῦ πεκουλλίου ἀγωγῆ. ὑπεξαίρει δὲ ὁ δεσπότης τὸ χρεωστούμενον αὐτῷ· οὐδὲ ἐν γὰρ προνόμιον τοῦ δεσπότητος περιγίνεται. εἰ δὲ τὰ χρήματα τοῦ ἀνηβος ἀπέθετο ἢ ἐδάεισεν, ἔχει ὁ ἀνηβος ἀγωγὴν εἰς τὸ ἐκδικῆσαι τὸ ἴδιον δαπανηθέντων τῶν δανεισθέντων· οὔτε γὰρ τὴν δεσποτείαν ὁ δοῦλος μετέθηκεν· ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐπιτρόπου ἐστίν.

Ἀδιάφορον δὲ εἴτε ἐλευθεριάζων εἴτε μετὰ ταῦτα ἐχρεώσθησε τῷ δανειστῇ· εἰ γὰρ καὶ ἀλλοτρίῳ δούλῳ δανείσας κτήσεται αὐτόν, ὑπεξαίρει καὶ ὅπερ ἐδάεισα πρὶν ἢ κτήσεται αὐτόν. πεκουλλίον δὲ δοκεῖ τοῦ ἐπιτροπέουστος, ὅπερ οὐσίαν εἶχεν.

Ἐὰν προῖξ ὑπεξουσίῳ δοθῇ ὑἱῷ ἢ διοικήσει ἐπιτροπῆν, προτιμητέα ἀγωγὰ ἀρμόζουσι πεκουλλίου, καὶ ὑπερτίθεται ἢ τῶν ἄλλων δανειστῶν ἀγωγῆ, ἢ ἐὰν πρῶτοι κινῶσιν οἱ μὴ ἔχοντες προνόμιον, ἀσφαλίζονται ἀναδιδόναι κινουμένης ὑστερον κατὰ τοῦ πατρὸς προτιμητέας ἀγωγῆς.

περὶ δὲ τοῦ ἀρμόζοντος τοῖς κηδεμενουμένοις προνομίου) ἔγνω βι. κς. τί. γ' διγ. κ' καὶ τί. ι' διγ. ιε'.

στεφ. σῆ. ὅτι κἂν μὴ νόμιμος ἦν ἐπίτροπος ὁ διοικήσας τὰ πούπιλλον πράγματα, καὶ τότε²⁾ δίδεται τῷ πούπιλλῳ τὸ προνόμιον. τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ὁ οὐλιανὸς καὶ ὁ παῦλος ἐν τῷ μβ' τῶν διγ. βι. τί. ε' διγ. ιθ' καὶ γ' φησίν. καὶ εἰ θέλεις πάντας τοὺς περιβλεπιάτους μαθεῖν δανειστάς, τὸν αὐτὸν εἰ τί. τοῦ μβ' τῶν διγ. βι.

τοῦτο νόμον κατὰ τὴν διάστιξιν, ἢ πρὸς τῷ τέλει τοῦ κοιναετιῶνος φησί, ὅτι ἢ ὑπερτίθεται ἢ ἀγωγὴ τῶν λοιπῶν ἢ κινουσι καντίονα παρέχοντες.

ἐναντιοφ. ἐν τῷ ἐξῆς θεματι τὴν δὲ πεκουλλίον δέδασκε. ὁ δὲ λαβὼν εἰς ὑποθήκην τὰ φορτία προτιμᾶται, ὡς βι. ιδ' τί. δ' διγ. ε'.

σῆ. ὅτι οὐδὲ ἐν περιβλεπίῳ προτιμᾶται τοῦ ἐναγομένου τῆ δὲ πεκουλλίου. ἔγνω μὲντοι καὶ ἐν τῷ ε' διγ. τῆς τριβουτορίας, ὅτι ὁ τὸ πεκουλλίον φορτίον λαβὼν εἰς ὑποθήκην καὶ αὐτοῦ³⁾ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ δεσποτοῦ προτιμᾶται. τὸ σὺν εἰρημένον ἐναυθῆ προνόμιον τὸ ἐν ταῖς περσοναλλίας νόησον.

στεφ. φανωμένον μὲν τῶν νομίμων ἔχει ὁ πούπιλλος τὴν ἰν ἰέμ, δαπανηθέντων δὲ τὴν οὐτίλιαν. καθόλου γὰρ ἐπιτρόπου ἢ κουράτωρος ὀνόματι οἰκείῳ δανείζοντος τὰ ὀφρακὰ πράγματα⁴⁾, μὴ⁵⁾ δαπανηθέντων τῶν νομίμων, τὰς ἀπὸ συναλλάγματος οὐτίλιαν ἔχει ὁ πούπιλλος καὶ ὁ ἀφῆλιξ ἢ ἄλλος κουρατορευόμενος, ὡς ὁ οὐλιανὸς ἐν τῷ α' βι. τοῦ παρόντος συντάγματος βι. α' διγ. κς' φησίν. ὁμοίως ἔχει καὶ ἐν τῷ δε τούτελις α' βι. τί. θ' διγ. β' καὶ ἐν τῷ ε' βι. τοῦ κώδ. τί. ιθ' διατ. β'.

ἀνων. ἀνάγ. βι. ιβ' τί. α' διγ. κ' καὶ τὸ τέλος τοῦ κβ' διγ. τοῦ γ' τί. τοῦ κδ' βι. καὶ τὸ γ' διγ. τοῦ γ' τί. τοῦ κδ' βι.

τοῦ ἀνωνύμου. τούτεστιν ἔχει τὸν πούπιλλον⁴⁾ τὴν ἀγωγὴν, ἐπειδὴ ὁ δανειστής παραχρῆμα μετατίθησι τὴν δεσποτείαν, ὡς ἔγνω βι. ιβ' τί. α' διγ. κς'.

οὔτε ἐπὶ τοῖς ἀγορασθεῖσιν ἐκ χρημάτων τοῦ νέου ἔχει ὑπεξαίρεισιν, ὡς βι. κς' τί. ζ' διγ. ια'.

κυρ. εἰ προῖκα ὑποδέξεται ὁ υἱὸς ἢ ἐπιτροπέουσι, προτιμᾶται ἢ γυνὴ καὶ ὁ ἀνηβος παντὸς δανειστοῦ. καὶ εἰ κινήσει τίς πρὸ αὐτῶν, καντίονα παρέχει.

ἐναντιοφ. ἐν τῷ προλαβόντι θεματι εἴπε μὴ ἀρμόζειν

γ) Cod. πεκουλλίου.
 ζ) Cod. τοῦτον.
 α) Cod. αὐτός.
 β) Lege: χρήματα.
 Zachar. Basil. Suppl.

competit de peculio actio. Dominus autem id, quod sibi debetur deducit: nullum enim privilegium domino praefertur. Si vero res pupilli deposuit vel mutuo dedit, pupillus vindicationem habet, [vel utilem actionem,] si res mutuo datae consumtae sint; neque enim dominium servus transtulit; quod et in vero tutore obtinet.

Nihil autem refert, utrum quum in libertate moraretur an postea creditori debere coeperit: nam et si servo alieno credidero et deinde eum acquisiero, deduco etiam id quod ante ei credidi. Videtur autem peculium eius, qui tutelam gessit, id esse, quod pro patrimonio habuit.

Si filiofamilias dos sit data vel tutelam gesserit, L. 52. §. 1. in peculio actiones praeferruntur, et differtur reliquorum creditorum actio, vel si illi, qui privilegium non habent, priores agant, cavent, se restitutos, si postea cum patre privilegiata actio instituat.

tit. 5 dig. 17 usque ad dig. 25. Privilegium autem eorum, qui sub tutela vel curatione sunt, didicisti lib. XXVII tit. 3 dig. 25 et tit. 10 dig. 15 [§. 1].

218. Steph. [ad l. 52 pr.]. Nota, quamvis qui pupilli res administravit iustus tutor non fuerit, etiam tunc privilegium pupillo dari. Idem etiam Ulpianus et Paulus lib. XLII Dig. tit. 5 dig. 19 [§. 1] et 23 dicunt. Et si omnes creditores privilegiatos cognoscere vis, [lege] hunc ipsum 5 tit. lib. XLII Dig.

219. [Steph. ad l. 52 pr. verb: habenda est ratio]. Hoc intellige secundum distinctionem, quam in fine quaestionis exponit, ut aut differatur reliquorum actio aut agant cautione praestita.

220. Enantioph. [ad l. 52 pr.]. In sequenti themate de peculio actionem dedit. Qui vero merces pignori accepit, praefertur, ut lib. XIV tit. 4 dig. 5 [§. 8].

221. [Steph. ad l. 52 pr.]. Nota nullum privilegium praeponi ei, qui de peculio convenitur. Didicisti vero dig. 5 [§. 8] tit. de tributaria, eum, qui mercem peculiam pignori acceperit, etiam ipsi patri vel domino praeferreri. Igitur privilegium, de quo hic dicitur, id intellige, quod in personalibus actionibus obtinet.

222. Steph. [ad l. 52 pr. verb: vindicatio nummorum]. Extantibus nummis in rem actionem pupillus habet, consumtis vero utilem. Generaliter enim, si tutor vel curator suo nomine pecuniam pupillarem crediderit et nummi non sint consumti, utiles ex eo contractu actiones pupillus et adultus aliusve sub curatione constitutus habet, sicut Ulpianus lib. I huius partis tit. 1 dig. 26 dicit. Simile habes lib. I de tutelis tit. 9 dig. 2 et lib. V Cod. tit. 39 const. 2.

223. Anon. [ad l. 52 pr.]. Lege lib. XII tit. 1 dig. 25 (?) et dig. 22 in fine tit. 3 lib. XXIV et dig. 3 tit. 3 lib. XXIV (?).

224. Anonymi [ad l. 52 pr.]. Hoc est habet actionem, quia qui pecuniam credit, illico dominium transfert, ut didicisti lib. XII tit. 1 dig. 29 (?).

225. [Anon. ad l. 52 pr.]. Nec in his, quae pecunia pupilli comparata sunt, deductionem habet, ut lib. XXVI tit. 7 dig. 11.

226. Cyr. [l. 52 §. 1]. Si filiofamilias dotem suscepit vel tutelam administraverit, mulier et pupillus omnibus creditoribus praeferruntur, et si quis ante eos agat, cautionem praestat.

227. Enantioph. [ad l. 52 §. 1]. In praecedente

ε) Forte καί.
 δ) An τὴν οὐτίλιαν;
 ε) An; ιθ'.

L. 53. D. XV. 1. γγ'. Τῷ ἑλευθερουμένῳ ἔπεται τὸ πεκούλιον, εἰ μὴ ἀφαιρεθῆῃ· ἐνάγειν δὲ τοῖς χρεώσταις οὐ δύναται, εἰ μὴ ἐνταλθῆ τὰς κατ' αὐτῶν ἀγωγάς.

L. 54. D. eod. [ἰδ'.] Ἐὰν ἀγρὸς ἐξοπλισμένος ἐνὶ τῶν κληρο-

τῆρ δε πεκούλιῳ· ἐκεῖ γὰρ ὁ δοῦλος οὐκ ἠδύνατο ἐπιτροπεύσαι.

κυρ. κἄν μὴ ἀδεμπτειθῆ τὸ πεκούλιον τοῦ ἑλευθερουμένου οὐκ ἐπεί τὰς ἐξ αὐτοῦ ἀγωγάς ἄνευ ἐκχωρήσεως.

ἀνων. ἀνάγρ. βι. λγ' τί. ἡ' διγ. ιθ' θε. γ' καὶ διγ. ε' καὶ βι. λθ' τί. ε' διγ. λς.

στεφ. Ἐγγὼς γὰρ καὶ ἐν τῷ δε λεγόντι τῶν ἰσπι. ὅτι ὁ ἴτερο βίβος ἑλευθερῶν^{f)} δοκεῖ κατὰ πρόληψιν καὶ τὸ πεκούλιον συνέλευθεροῦν τῷ οἰκέτῃ.

τοῦ ἐναντ. τῷ ἴτερο βίβος, οὐ μὴν τῷ ἐν διαθήκῃ, ὡς βι. ζ' τοῦ κώδ. τί. κγ' καὶ ἰσπι. β' τί. κ'. ἐξήρηται τὸ τοῦ κοινου^{g)} δοῦλου ἑλευθερουμένου παρὰ τοῦ ἐνός^{h)} τῶν δεσποτῶν, ὡς βι. τὸ αὐτὸ τί. ζ' διατ. α', καὶ τοῦ πούπυλλου ἐν κοινολίῳ ἑλευθεροῦντος, ὡς βι. μ' τί. β' διγ. κγ'. τούτοις γὰρ κατὰ πρόληψιν οὐχ ἔπεται τὸ πεκούλιον.

τοῦ αὐτοῦ. εἴρηται βι. λγ' τί. ἡ' διγ. ιθ', ὅτι ἐὰν ἐν διαθήκῃ δοῦλον ἑλευθερώσω ληγατεύσας αὐτῷ τὸ πεκούλιον, εἴτα ζῶν αὐτὸν ἑλευθερώσω, ἀναγκάζεται ὁ κληρονόμος διὰ τῆς ἐξ ἰσπι. ἐκχωρήσει αὐτῷ τὰς κατὰ τῶν πεκουλιωρίων δεβιτόρων ἀγωγάς· ἀλλ' ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος δεῖ υποθεσθαι, ὅτι ἴτερο βίβος ἑλευθερώσας ἀδεμπτειά τὸ πεκούλιον. εἰ δὲ καὶ μέλλον ἴτερο βίβος ἑλευθεροῦν ἐπιτρέψω τῷ δοῦλῳ ἀπογραφὴν δοῦναι τοῦ πεκούλιου, ὁ δὲ τῶν μὴ προσγράψῃ, οὐχ ἔξει συνακολουθοῦντα [τά] ἀπογραβεῖν, ὡς διγ. ιθ' τοῦ ἡ' τί. τοῦ λγ' βι. εἰ δὲ καὶ ἐν διαθήκῃ ἑλευθερώσω ὑπὸ αἰρεσιν τῆρ· ἐὰν ἀποδῶ τοὺς λόγους, ἢ εἰ δώσω τόσα νομίματα, πληρώσας τὰς αἰρέσεις ἔξει τὸ πεκούλιον, ὡς διγ. ἡ' τοῦ τί. καὶ ἰσπι. β' τί. κ'.ⁱ⁾

ἀγωγή γὰρ ἀπαξ ἀρμόσασα προσώπῳ χωρὶς ἐκχωρήσεως οὐ δύναται πρὸς ἕτερον μετατιθεσθαι πρόσωπον. διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ἰουλιανὸς ἐν τῷ ις' διγ. θεματίσαι προθέμενος, πῶς συμβαίνει τῷ οἰκέτῃ^{k)} παρὰ μὲν τῷ ἐνὶ τῶν δεσποτῶν ἔχειν πεκούλιον, παρὰ δὲ τῷ ἑτέρῳ μὴ ἔχειν, ἐπίγαγε τό· SED IN NOMINIBUS^{l)} ERAT CONCESSIO. συνάδει δὲ τούτοις καὶ τὸ εἰρημένον τῷ οὐλλιανῷ ἐν τῷ δε σπονσαλίβους μοροβιζιλῶ τί. γ' διγ. μ'.

εἰ ἀγρὸς μετὰ οἰκετῶν, οἱ ἐχρεώστουν τῷ δεσπότη, καταλειφθῆ ἐν τῶν κληρονόμων, οὐ κινούσιν οἱ συγκληρονόμοι δε πεκούλιῳ.

στεφ. τοῦτο τοῦ φάκτου ἐστὶ· κἄν γὰρ μὴ ἰδικῶς ἐπίγαγε, μετὰ τῶν ὄντων οἰκετῶν δοκεῖ λεγατεύειν. ὁ γὰρ εἰπὼν· δίδωμι καὶ ληγατεύω τόνδε τὸν ἀγρὸν ὡς ἐστὶν ἐξηρισμένος, δοκεῖ πάντα τοὺς ὄντας ἐν αὐτῷ γεωργίας χάριν ληγατεύειν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν οἰκονόμον ἢ τοι φροντιστὴν τοῦ ἀγροῦ, καὶ πάντα ὅσα ἐν τῷ ἀγρῷ ἐνέγκανεν ἐπὶ τῷ [τὸν] τεισάτορα^{m)} κερηθῆσαι αὐτοῖς, δηρικῶς μὲντοι καὶ οὐ πρὸς καιρὸν, ἢ τὸν ἀγρὸν ἐξηρισμένον δεῖκνυσθαι δι' αὐτῶν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰⁿ⁾
..... μὲν .. δοκεῖ ὡς ἀνήκεται βι. ζ' τοῦ κώδ. τί. λγ' διατ. β'. εἰ θέλεις δὲ πλατύτερον εἶδέναι τὰ περὶ τούτων, ἀνάγρ. βι. λγ' τῶν διγ. τί. ζ' τὰ υποβεβλημένα τῷ τί. δίγιστα.

πῶς γὰρ οἱ κληρονόμοι δύναται κινεῖν τὴν δε πεκούλιον τὴν μὴτε ἀρμόσασαν τῷ δεσπότη; παρακατάσχεσιν μὲντοι ἔχουσιν ἐκ τοῦ εἰρησκομένου παρ' αὐτοῖς πεκούλιου, ὡς περ καὶ ὁ ἐπερ τῶν αθεν τῆς πρώσεως ἀγωγὴν μὲν οὐκ ἔχει, παρακατάσχεσιν δὲ ἔχει

LIII. Manumissum sequitur peculium, si non adimatur: agere autem cum debitoribus non potest, nisi actiones adversus eos ipsi mandatae fuerint.

LIV. Si fundus instructus uni ex heredibus le-

themate de peculio actionem competere negavit: ibi enim servus tutelam gerere non poterat.

228. Cyr. [l. 53]. Etiam si servo manumisso peculium non ademptum sit, actionibus tamen, quae eo continentur, absque cessione uti non potest.

229. Anon. [ad l. 53]. Lege lib. XXXIII tit. 8 dig. 19 them. 3 [§. 1] et dig. 5 et lib. XXXIX tit. 5 dig. 36 (35 pr.).

230. Steph. [ad l. 53]. Didicisti enim etiam in Inst. tit. de legatis [§. 20], quod is, qui inter vivos manumittit, etiam peculium cum servo tacite manumittere videtur.

231. Euant. [ad l. 53]. Si inter vivos, non si testamento [manumissum sit], ut lib. VII Cod. tit. 23 et Inst. lib. II tit. 20 [§. 20]. Exceptum est peculium servi communis, qui ab uno ex dominis manumittitur, ut lib. eodem tit. 7 const. I [§. 3], et si pupillus in consilio manumittat, ut lib. XL tit. 2 dig. 23 (24): hos enim peculium sequi non praesumitur.

232. Eiusdem. [ad l. 53]. Dicitur lib. XXXIII tit. 8 dig. 19 [§. 1], si servo testamento libertatem dederit et peculium legavero, postea vivus adhuc eum manumiserit, heredem ex testamento actione cogi, ut ei actiones adversus debitores peculiares mandat: sed in ea specie supponendum est peculium a me ademptum esse, quum eum inter vivos manumitterem. Sed et si, quum servum inter vivos manumittere vellem, iusserim eum descriptionem peculii edere, is autem quaedam non descripserit, non sequentur eum, quae celavit, ut dig. 19 [pr.] tit. 8 lib. XXXIII. Sed et si testamento eum manumiserit sub conditione: si rationes reddiderit, vel: si tantam pecuniam dederit, impletis conditionibus peculium habebit, ut dig. 8 [§. 7] eius tit. et Inst. lib. II tit. 20 [§. 20].

233. [Steph. ad l. 53 verb: mandatis actionibus]. Actio enim, quae semel alicui personae competiit, sine cessione ad aliam personam transferri non potest. Propterea etiam Iulianus dig. 16, ubi casus exponere vult, quibus accidit servum penes alterum ex dominis peculium habere, penes alterum vero non habere, addidit illa: sed in nominibus erat concessio. Concinit his etiam id, quod Ulpianus dicit libro singulari de sponsalibus tit. 3 dig. 40 (39 pr.).

234. Cyr. l. 54]. Si fundus cum servis, qui domino debebant, uni ex heredibus legatus sit, coheredes de peculio non agunt.

235. Steph. [ad l. 54 verb: cum servis]. Hoc facti est: nam etiam si non expresse hoc adiecerit, tamen cum servis legare videtur. Qui enim dicit: do lego illum fundum, ut instructus est, omnes, qui culturae causa in eo sunt, legare videtur, imo etiam oeconomum sive curatorem fundi, et quaecunque in fundo erant ad hoc, ut testator iis uteretur, perpetuo scilicet non ad tempus, vel ad hoc, ut fundus iis instructus appareret, et simpliciter omnia, quae videtur ut relatum est lib. IV Cod. tit. 38 const. 2. Sin amplius cognoscere vis, quae ad haec pertinet, legas lib. XXXIII Dig. tit. 7 digesta titulo subiecta.

236. [Steph. ad l. 54 verb: non competere]. Quomodo enim heredes de peculio actionem movere possunt, quae nec domino competiisset? Retentionem vero habent ex peculio, quod penes ipsos est, sicuti et venditionis actionem quidem non habet, retentionem vero habet

f) Cod. ἑλευθερος.
g) Cod. τω τοῦ κοινου.
h) Cod. οὐδενός.
i) Cod. κη'.

k) Maxim: τὸν οἰκέτην.
l) Cod. OMNIB.
m) Cod. τεισάτορι, et τὸν non habet.
n) Expl. fol. 188, 191, Inc. fol. 209, 292.

νόμων ληγατευθῆ, ἐν ᾧ ἦν δοῦλος χρεωστῶν τῷ δεσπότη, οὐκ ἔχουσιν οἱ λοιποὶ κληρονόμοι τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγὴν. ¹⁵³⁾

[νε.] Ἐάν τις κατὰ βίαν ἀποσπῶσθαι [τὸν ἐναγόμενον τῆ] περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῆ, τὸ πεκούλιον σκοπεῖται, ὅπερ ἦν ἐν τῷ ἀποσπασθῆναι.

[νε.] Ὑπεξαίρω καὶ ὅπερ ὁ δοῦλός μοι ἐπερὶ χρεώστου μου καταβαλεῖν ὡμολόγησεν, εἰ καὶ μένει ὁ χρεώστης ἐνεχόμενος ὅτε θάλω ὑπεξαίρειν τῆς περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῆς [κινουμένης], νομίζεται πεκουλιάριον εἶναι χρέος, ὅπερ ὁ δοῦλός μου ὡμολόγησεν.

[νε.] Ἐάν τῆς περὶ πεκουλίου κινουμένης [ἀπ]οθά[ρη] ὁ χρεωστήσας ὑπεξούσιος . . . γ ἐν π ¹⁵⁴⁾

Εἰ μὲν αὐτῷ τῷ δούλῳ ἐν διαθήκῃ ἐλευθερωθέντι ληγατευθῆ τὸ πεκούλιον αὐτοῦ, ἐκεῖνο λαμβάνει, ὅπερ εἶρεθῆ ἐν τῷ ἄρμόζειν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὰ πρὸ τῆς εἰσελεύσεως τῆς κληρονομίας ὁπωσοῦν αὐτῷ κτηθέντα· ἐάν ἐξωτικῶ ληγατευθῆ, τὸ ὃν ἐν τῷ τελευτᾷ τὸν διαθήμενον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ πρὸ ὑπεισλεύσεως τῆς κληρονομίας προστεθέντα, ὅσον τοκετοὺς δουλῶν καὶ γονὰς θρεμμάτων, οὐ μὴν τὰ ἐξωθεν ἀπὸ δωρεᾶς ἢ τὰ ἐξ ἐργασιῶν τοῦ δούλου.

[νε.] Ἐάν ληγατευθῆ ἐνὶ τῶν κληρονόμων ἀγρὸς μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀνδραπόδων, καὶ τινες αὐτῶν χρεωστᾶσι τῷ δεσπότη, οὐκ ἔχουσιν οἱ ἄλλοι κληρονόμοι τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγὴν.

τοῦ ἄνω. οὐτε γὰρ ἔ νεν αὐτὴν ὁ τεστάτωρ παρακατάσχεσιν ὅ) [ἐν]αγομεν δε πεκουλίον μ ἀ ελ εἰς εἴτι κ ηρεῖ τὸν καταδικασθ τὴν δε πεκουλίον μόνον ἐκείνην σκοποῦμεν τὴν ποσότητα, ἣτις ἦν — ποσότη σκοπεῖται καὶ κανονίζεται ἡ κατὰ τοῦ δεσπότου ἢ τοῦ πατρὸς καταδίκη ἐκ τοῦ εὐρωσκομένου πεκουλίου.

οἰκέτης γὰρ οὐδὲ εἰ δονανδὶ ὄνειμο ἐπερωτήθη, δύναται νοθατεύειν, ὡς ἔγνωσ τῆς γ' τῶν ἰσοιτι.

εἰ μετὰ προκαταρξιν τῆς δε πεκουλίου ἀποθήμῃ ὁ υἱὸς ἢ ὁ δοῦλος — — — — — ὑπεξούσιος ἢ ὁ οἰκέτης τὸ πεκουλίον ὅπερ ἦν αὐτοῦ ἐν πεκουλίῳ τελευταῖω διγ. τοῦ ἐξῆς τί.

ἄνω. ἀ καὶ διγ. γ'. ἀνάγν. τούτου τοῦ τί. διγ. ἢ θε. γ' καὶ τὸ τέλος τοῦ λβ' διγ. ἄνω. AB ADITA GARG HEREDITATE PROXORRE, ὅτε αὐτῶ ληγατευθῆ, ὅτε δὲ ἄλλω, A MORTE TESTATORIS, ὡς ἐν τῷ DE LEGATIS τί. τῶν ἰσοιτι. καὶ βι. λς' τί. β' διγ. ἦ.

|| ταις ὁ δεσπότης ἐδάεισεν ἢ ἑτέροις πισὸ καὶ κατεβλήθη τοῖς

στεφ. μὴ ἐκ τούτου νομίσας, ὅτι ὁ ληγατεύσας οἰκέτην τῶν δοκεῖ κατὰ πρόληψιν συλληγατεύειν αὐτῷ καὶ [τὸ τοῦ] οἰκέτου πεκούλιον· οὐτε γὰρ συνναίγεται αἰευσέν τι τὸ πεκούλιον, εἰ μὴ καὶ αὐτὸ ἰδικῶς ἐληγάτευσεν, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐξ ὧν ὁ οὐλιανὸς ἐν τῷ α' διγ. τοῦ ἐξῆς τί. φησίν. ἐπὶ δὲ τοῦ π μένου δίδονται^{ν)} τοῖς κληρονόμοις τὸν οἰκέτην κατεξαιρέτων ἐληγάτευσεν ὁ διαθήμενος διαφέρει τῷ κληρονόμῳ, ὅτι τὸν ἀγρὸν ὁ διαθήμενος κατεξαιρέτων ἐληγάτευσεν.

153) Expl. fol. 188. 191. Inc. fol. 209. 202.

ο) Forte χρθ. Sequentia enim partim Cyrilli indices, partim Stephani et Anonymi παραγραφῆς ad l. 55 et 56 continebant.

gatus sit, in quo servus esset, qui domino deberet, caeteri heredes de peculio actionem non habent.

LV. Si quis eum, qui actione de peculio con- L. 55. venit, vi exemerit, id peculium spectatur, quod fuit, D. XV. I. quum vi eximeret.

LVI. Deduco etiam quod servus mihi pro debitore L. 56. meo expromisit, quamvis debitor obligatus maneat D. eod. si actione de peculio mota deducere velim, peculiare nomen esse intelligitur, quod servus meus expromisit.

LVII. Si actione de peculio mota filiusfamilias L. 57. pr. qui debebat decessit, [in peculio definiendo ad tem- D. eod. pus mortis respicitur.]

Si ipsi servo per testamentum manumisso pecu- §. l. 2. lium eius legatum sit, id accipit, quod reperitur tempore, quo ei libertas competit, et quae ei ante hereditatis aditionem quoquo modo acquisita sunt: sin extraneo legatum sit, [accipit.] quod in peculio erat, quum testator moreretur, et quae ex ipso ante aditam hereditatem accesserunt, veluti partus ancillarum et foetus pecorum, non quae extrinsecus ex donatione vel ex operis servi [accesserunt].

LVIII. Si uni ex heredibus fundus cum servis L. 58. in eo degentibus legatus est, et quidam ex his domi- D. eod. no debent, reliqui heredes actionem de peculio non habent.

237. Anon. [ad l. 54]. Neque enim testator eam [habuit] retentionem

238. || — — — — — de peculio, eam solam quantitatem spectamus, quae erat — — — — — quantitas spectatur et condemnatio domini vel patris secundum peculium, quod extat, definitur.

239. [Steph. ad l. 56]. Servus enim, nec si [novandi] animo ei promiserit, novare potest, ut didicisti [tit. 29 §. 3] lib. III Inst.

240. [Cyr. l. 57 pr.]. Si lite super actione de peculio contestata filius vel servus mortuus sit — — — — —

241. [Steph. ad l. 57 pr.]. — — — — — filius vel servus || dig. ultimo sequentis tit.

242. Anon. [ad l. 57 pr.]. et dig. 3. Lege huius tit. dig. 8 (?) them. 3 et finem dig. 32.

243. Anon. [ad l. 57 §. 1]. Dies enim ab adita hereditate cedit, si ipsi legatum sit, sin alii, a morte testatoris, ut Inst. tit. de legatis [§. 20] et lib. XXXVI tit. 2 dig. 8.

|| ||

244. Steph. [ad l. 57 §. 2]. Cave ne ex his colligas, eum, qui servum alicui legaverit, tacite ei etiam peculium servi legasse videri; neque enim peculium, nisi etiam hoc specialiter legaverit, ut discere est ex his, quae Ulpianus dig. I [§. 7] sequentis tit. dicit || || testator praecipuum legavit.

154) Legerim: τότε πρὸς τὸν καιρὸν τῆς τελευτῆς τὸ πεκούλιον κανονίζεται.

ν) Haec cum praecedenti παραγραφῇ vix cohaerent: imo in sequentibus Codex corruptelis quibusdam laborasse videtur, Fortasse librarius nonnulla omiserat.

ΤΙΤΛΟΣ 5'.

Ὅσαι περὶ πεκουλίου ἀγωγὰὶ ἐνιαυσιαῖα εἶδιν.

Bi. ε' τῶν διγ. τί. β'. Οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κώδικι.

L. 1. pr. [α'] Ἐφ' ὅσον ὑπεξουσίος ἔστιν ὁ υἱὸς ἢ δοῦ-
 §. 1. 2. λος, διηλεκτῶς ἀρμόζει ἢ περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῆ.
 D. XV. 2. μετὰ δὲ θάνατον ἢ ἐκποίησιν ἢ αὐτεξουσιότητα ἢ
 ἑλευθερίαν ἐνιαυσιαία ἔστιν. ὁ δὲ ἐνιαυτὸς οὐτίλιος
 ἔστιν, ἀρχόμενος ἀφ' οὗ τις εὐχέρειαν σχοίη τοῦ κ-
 νῆσαι· ὅθεν ἐπὶ τοῦ αἰρετικοῦ¹⁵⁵) [χρέους οὐκ ἀπὸ
 τῆς αὐτεξουσιότητας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς
 αἰρέσεως ἀριθμῆται. κινεῖται δὲ εἰς τὸ πεκούλιον καὶ
 εἰς ὃ γέγονεν ἦτιον τὸ πεκούλιον κατὰ δόλον τοῦ τὸν
 ὑπεξουσίον ἔχοντος.]

§. 3. [Σβέννυται δὲ τῷ θανάτῳ τὸ πεκούλιον καὶ τῇ
 ἐκποίησει.]

§. 4. [Ἡ ἐκποίησις καὶ ἡ ἑλευθερία] πρὸς¹⁵⁶) τὸν
 δοῦλον φέρεται, ἢ..... πρὸς τὸν υἱόν, ἢ
 τελευτῇ πρὸς ἐκάτερον. εἰ δὲ ἐτέρως γένηται αὐτεξου-

κυρ. [μετὰ] τε[λευτῆν τοῦ υἱοῦ] ἢ δοῦλου.....
 ἢ ἄλλῃ αὐτεξουσιότητα] τοῦ υἱοῦ ἢ ἐκποίησιν τοῦ δούλου ἢ
 ἔντρα ἀνομι κινεῖται δε πεκουλίο. ὁ δὲ ἐνιαυτὸς οὐτίλιος...
 πρὶν [ἢ ἐκβ] ἢ αἰρέσις. ἐνάγεται δὲ καὶ ὁ
 κληρονομός τοῦ πατρὸς ἢ ὁ δημοσίος.]

στ εφ. ὡστε τὸ εἰρημένον ἐν τῷ λ' διγ. τοῦ προλαβόντος
 τί, ὅτι ἐάν κατὰ δόλον τοῦ δεσπότην ἢ τοῦ πατρὸς ἐμειώθη
 αὐτοῦ τὸ πεκούλιον, εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦ οἰκέτου πεκουλ...
 ἔντος τὸν τῆς δε δόλο χρόνον τουτέστιν ἐντὸς διετίας κινεῖται
 ἢ δε πεκουλίο, τότε δεχεσθαι χρῆ, ὅταν περίεστιν ὁ ὑπεξου-
 σίος, τελευτηρῆντος γὰρ αὐτοῦ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, ὡς ἔγνωσ ἐν
 τῷ κς' διγ. τοῦ προλαβόντος τί., κινεῖται ἢ δε πεκουλίο καὶ
 ὑπερ ἂν κατὰ δόλον τοῦ ἔχοντος αὐτὸν ὑπεξουσίον ἀπεμειώθη
 αὐτοῦ τὸ πεκούλιον.

εἰ μὴ ἄρα περιόντος αὐτοῦ τοῦ ὑπεξουσίου ἐμειώθη καὶ
 ὁ χρόνος τῆς διετίας παρέδραμεν, ὡς ἔστιν ἐν τῶν τοῦ προ-
 τωρος ἐνιαυτοῦ ἡμερῶν μαθῆν. τοῦτο δὲ αὐτὸ ἔγνωσ καὶ
 ἐν τῷ κς' διγ. τοῦ προλαβόντος τί. ἀνάγν. τὸ β' τοῦ παρόντος
 τί. διγ.

ση. ἐφ' ὅσον ὁ υἱὸς ἢ ὁ οἰκέτης περίεστι καὶ [ἐν] ὑπεξου-
 σιότητι τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ δεσπότην τελεί, περιεποιῖα [ἔστι]
 ἢ δε πεκουλίο καὶ οὐ περιελεῖται χρόνῳ τινι, εἰ μὴ ἄρα ἡ
 πρωτότυπος ἀγωγῆ, ἐξ ἧς καὶ κινεῖται δε πεκουλίο, τεμπορά-
 λιος ἔστιν, ὡς ἔστι μαθῆν ἐξ ἂν ὁ παῦλος ἐν τῷ ἐξῆς διγ.
 φησίν.

οὐτίλιος γὰρ ἔστιν ὁ κοντινοῦς*) ἐνιαυτὸς, οὗ ἐντὸς μετὰ
 τὴν ὑπεξουσίον τελευτῆν ἢ ἐμαγκισπίασιν ἢ τὴν ἑλευθερίαν ἢ
 τὴν ἐκποίησιν κινεῖται ἢ δε πεκουλίο.†)

τὸ γ) γὰρ ἐν ποτεσιτάτε τους παῖδας ἰουρὶς CIVILIS ἔστιν
 νόμιμον καὶ παρὰ ἡωμαίοις μόνοις κρατοῦν, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ
 § τί. τῆς α' τῶν ἴσπιτ.

δημεύεται γὰρ ὁ δεπορτάτος γενόμενος, ὡς ὁ οὐλιανός ἐν
 τῷ μὴ τῶν διγ. τί. κ') διγ. ις' φησίν, καὶ τὰ μένοντα αὐτῷ
 πράγματα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀποφάσεως παραχρημα δια-
 φέρει τῷ φίσκῳ, τὰ δὲ ἐπικτηθέντα αὐτῷ μετὰ ταῦτα λαμ-
 βανει μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτῆν ὁ φίσκος, ὡς ὁ μαρκιανός ἐν
 τῷ ιε' διγ. τοῦ εἰρημένου βι. καὶ τί. φησί. δημευομένου τοί-
 νιν αὐτοῦ καλῶς κατὰ τοῦ φίσκου τὴν ἔντρα ἀνομι μετὰ
 τὴν τελευτῆν τοῦ συναλλάξαντος ὑπεξουσίου κινεῖται οἱ πε-

155) Expl. fol. 209. 202. Sequentia addo ex Syn. p. 183
 et ex Tipucito.

*) Lege οὐ κοντ., nisi forte totus hic locus recentiori
 scholiastae debetur.

†) Expl. fol. 209, 202.

TITULUS VI.

Quaenam de peculio actiones annales sint.

Lib. XV Dig. tit. 2. Non est in Codice.

1. Quamdiu filius aut servus in potestate est, actio de peculio perpetuo competit; post mortem autem vel alienationem vel emancipationem vel manumissionem annalis est. Annus autem utilis est, incipiens ex quo facultatem agendi quis habuerit: unde in conditionali debito non ab emancipatione, sed ab existentia conditionis computatur. Agitur autem de peculio et de eo, quanto peculium imminuitur est dolo eius, qui potestatem habet.

Peculium autem extinguitur morte vel alienatione.

Alienatio et manumissio ad servum refertur, emancipatio ad filium, mors ad utrumque. Sin aliter sui iuris fiat, vel morte patris vel deportatione, an-

1. Cyr. [L. 1 pr. — §. 4 D. XV, 2]. Post mortem filii vel servi, [vel si emancipatus] vel alio modo filius sui iuris factus sit, vel post alienationem servi, intra annum de peculio agitur. Annus autem utilis est, [nec computatur], antequam conditio extiterit. Convenitur autem etiam heres patris et fiscus.

2. Steph. [ad l. 1 pr.]. Itaque quod dicitur dig. 30 [§. 6] tit. praecedentis, si dolo domini vel patris peculium eius minutum sit..... intra tempus de dolo actionis hoc est intra biennium de peculio agi posse, tunc accipiendum est, si vivat is, qui sub potestate est. Nam si decesserit, intra annum, ut didicisti dig. 26 praecedentis tit., de peculio agitur etiam eorum nomine, in quibus dolo eius, qui eum in potestate habet, peculium eius imminutum est.

3. [Steph. ad l. 1 pr.]. Nisi forte vivo filio vel servo imminutum et biennium praeterlapsum sit, ut ex praetoris verbis hoc loco positum disci potest. Idem didicisti dig. 26 praecedentis tit. Lege dig. 2 huius tit.

4. [Steph. ad l. 1 §. 1]. Quamdiu filius vel servus vivit et sub potestate patris vel domini est, de peculio actio perpetua est, nec circumcluditur tempore aliquo, nisi actio principalis, qua de peculio agitur, temporalis sit, ut discere est ex his, quae Paulus dig. sequenti dicit.

5. [Steph. ad l. 1 §. 2]. Utilis enim, non continuus annus est, intra quem post mortem vel emancipationem vel manumissionem vel alienationem eius, qui sub potestate est, de peculio agitur.

(Nonnulla desunt.)

6. [Steph. ad l. 1 §. 4]. Ius enim potestatis in liberos iuris civilis est et solum apud Romanos obtinet, ut didicisti tit. 9 [§. 2] lib. I Inst.

7. [Steph. ad l. 1 §. 4]. Nam publicantur bona eius, qui deportatur, ut Ulpianus lib. XLVIII Dig. tit. 20 dig. 16 (?) dicit, et bona, quae eius fuerant tempore condemnationis, illico ad fiscum pertinent: quae vero postea acquisiverit, fiscus post mortem eius accipit, ut Marcianus dig. 15 (?) eius lib. et tit. dicit. Si igitur bona publicata fuerint, creditores peculiares recte adversus fiscum intra annum a morte filii, qui contraxit,

156) Inc. fol. 51 superiori parte mutilum.

*) Inc. fol. 51, cuius pars inferior sola superest.

†) Nihil mutavi, licet potius tit. 22 dig. 14 allegari videatur.

σιος¹⁵⁷), ἢ θανάτῳ τοῦ πατρὸς ἢ περιορισμῶ, χώρα τῇ ἐνιαυσίᾳ ἢ κατὰ τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ ἢ τοῦ δημοσίου.¹⁵⁸)

..... ρ .. καὶ ἀποκαταστ ..
..... χου

Σβεσθείσης τῆς χρήσεως τῶν καρπῶν ὁ τὴν χορῆσιν τῶν καρπῶν ἔχων ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἐνάγεται.

Ἐὰν νομίσας τετελευτηκέναι τὸν περιόντα ὑπεξούσιον κινήσῃ τὴν ἐνιαυσίαν ἀγωγήν, καὶ ἐκβληθῶ ὡς τοῦ ἐνιαυτοῦ πληρωθέντος, δύναμαι τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγήν κινεῖν τοῦ ἀληθοῦς γνωσθέντος¹⁵⁹), οὐ μὴν τὴν περὶ τῆς λοιπάδος ἀγωγήν ὡς καλῶς ἐν

κουλίαιοι δανεῖσται. καὶ σῆ. ὅτι καὶ τὰ¹⁾ τοῦ δημευομένου πράγματα CUM SUO ONERE ἐπὶ τὸν φύσκον ἐπέρχονται.

κυρ. ἐκποιήσις ἐστὶν ἐπὶ πράσεως, δωρεᾶς, περμουατίονος, προικὸς, ληγάτου· εἰ μὲντοι μετὰ τοῦ πεκουλίου ληγατευθῆ ἢ ἐλευθέρωθῆ, ὀφείλει ὁ κληρονόμος διδοῦς πεκούλιον²⁾, ἐπεὶ ἐνάγεται.

στεφ. βλέπε, ὅτι ζητήσας, εἰ ἐνάγεται τῇ δε πεκουλίῳ ἐκεῖνος, ὃ ληγατευθῆ μετὰ πεκουλίου ὁ οἰκέτης, ἐπήγαγε μὴ ἐναγεσθαι τὸν ληγαταρίον, ὅτι τὸ πεκούλιον ἐληγατεύθη, ὅλον γὰρ, ὅτι εἰ καὶ ὁ οἰκέτης αὐτῷ ἐληγατεύθη, ἐνήγετο οὐ τῇ ἀναλίᾳ ἀλλὰ τῇ περιποιούᾳ [δε] πεκούλιῳ, κἂν ληγαταρίος ἦν ὁ δευπότης τοῦ οἰκίτου. τοῦτο γὰρ δείκνυσι σαφέστερον καὶ τὸ εἰρημένον τῷ παύλῳ πρὸς τῷ τέλει τοῦ μζ' διγ. τοῦ προγ³⁾

κληρ μέρος ποιεῖ τὸ πρῶγμα ἢ ἡ ποσότης, ἢν παρακατέσχεν ὁ κληρονόμος, ὡς ἐν τῷ κγ' τί. τῆς β' τῶν ἰσπι. μεμιάθηκας. τῶν οὐτιλίων τοῖνον ἐν τοῦ κληρονόμου μεταφερομένων εἰς τὸν φιδικομισσάριον, εἰ ἐπανελθῶσι οἱ νεφεδιᾶριοι δανεῖσται κατὰ τοῦ κληρονόμου κινῶντες (δύναται γὰρ, ἐπειδὴ οὐ κατὰ τὸ ἴσο ἴσος ἀλλ' οὐτιλίως αἱ ἀγωγαὶ μετενήθησαν), κέρχεται τῇ τοῦ δόγματος παραγραφεῖ λέγων· ἀλλ' εἰ μὴ πάλιν ἀποκατέσχε τὴν κληρονομίαν. τοῦτο δὲ αὐτὸ μανθάνεις καὶ ἐν τῷ λ' διγ. τοῦ λς⁴⁾ [τῶν] διγ. β. τί. α.

κυρ. μετὰ τὸ σβεσθῆναι τὸν οὐσοφρονητικὸν ἵντρα ἀνομι ἐνάγεται ὁ οὐσοφρονητικὸς.

στεφ. τοῦτο νόησον, ἐνθα ἐκ τῶν προσποριζομένων τῷ οὐσοφρονητικῷ τὸ πρὸς τὸν οἰκέτην συνάλλαγμα γέγονεν. ἔγνωσ γὰρ ἐν τῷ ιθ' διγ. τοῦ προλαβόντος τί. ὅτι ὁ συνάλλαξας οἰκέτῃ, καθ' οὗ τις ἔχει τὸν οὐσοφρονητικόν, δύναται κατὰ τοῦ οὐσοφρονητικῶν κινεῖν, οὕτω μὲντοι, ἵνα πρῶτον κινήσῃ κατ' ἐκείνον, ὃ προσπορίζεται τὰ ἐφ' ὧν ὁ οἰκέτης συνήλλαξε, καὶ εἰ μὴ πᾶσθι παρ' αὐτοῦ τὸ ἱκανόν, τότε κατὰ τοῦ ἐτέρου χωρήσῃ.

κυρ. εἰ νομίσας τὸν υἱὸν τελευτῆσαι κινήσῃ δε πεκουλίῳ καὶ ἐκβληθῶ τῇ ἀναλίᾳ παραγραφῇ, κἂν ἄνωθεν δε πεκουλίῳ, οὐ μὴν δε ἰν ἴσο βέροσο· αὕτη γὰρ οὐ περικλείεται ἐνιαυτῷ.⁵⁾

στεφ. κινήθεισα γὰρ ἢ δε ἰν ἴσο βέροσο οὐ δύναται αὐθις κινεῖσθαι. σῆ. ὁ κινήσας τὴν δε πεκουλίῳ καὶ τὴν δε ἰν ἴσο βέροσο δύναται καταφέρειν· οὕτω γὰρ φησὶ καταδικασον.⁶⁾ ἢ γὰρ δε πεκουλίῳ καὶ ἢ δε ἰν ἴσο βέροσο μία μὲν ἐστὶν ἀγωγή, δύο δὲ καταδικᾶς ἔχει, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ ζ' τί. τῆς δ' τῶν ἰσπι. διὰ τοῦτο δὲ αὐθις κινεῖται ἢ δε πεκουλίῳ, ἐπειδὴ θεθεμάτισται τὴν δε πεκουλίῳ κινήσας ὁ κρεδίτωρ· ἄλλως τε καὶ ἔγνωσ ἡδη, ὅτι πολλὰς δύναται κινεῖσθαι ἢ δε πεκουλίῳ. τὴν μὲντοι δε ἰν ἴσο βέροσο κινεῖν αὐθις οὐ δύναται, εἰ καὶ μὴ ἐγένετο [ἐπ'] αὕτη καταδικῆ· τὰ γὰρ δυνάμεινα ἐξετασθῆναι κινουμένου δικαστηρίου καὶ παρ' αἰτίαν τοῦ

nali actioni locus est adversus patrem vel heredem eius vel fiscum.

(Nonnulla desunt.)

L. I. §. 8.
D. XV. 2.

Usufructu extincto fructuarius intra annum con- §. 9.
venitur.

Si quum existimarem, filiumfamilias superstitem §. 10.
vita decessisse, annali actione egero, et quasi annus praeteriisset exceptione repulsus fuero, veritate cognita de peculio agere possum; non autem de in rem verso actione, quippe quae in priori lite recte mota

agunt. Et nota, etiam publicata bona cum suo onere ad fiscum transire.

8. *Cyr.* [l. I §. 5 — 7]. Alienatio est, si venditus, donatus, permutatus, in dotem datus, legatusve est: si vero cum peculio legatus vel manumissus sit, heredi, qui peculium tradit, cavendum est, quia alioquin convenitur.

9. *Steph.* [ad l. I §. 7]. Observa: postquam quae-sivit, an conveniatur de peculio is, cui servus cum peculio legatus sit, addidit, non teneri legatarium cui peculium legatum sit. Manifestum enim est, si etiam servus ei legatus esset, teneri non annali sed perpetua de peculio actione, quamvis legatarius sit servi dominus. Hoc enim apertius ostendit id, quod Paulus dicit in fine dig. 47 praecedentis tit.

(Nonnulla desunt.)

10. [*Steph.* ad l. I §. 8]. partem facit res vel summa, quam heres retinuit, ut tit. 23 [§. 9] lib. II Inst. Igitur quum utiles actiones ab herede in fideicommissarium transferantur, si tamen creditores hereditarii rursus heredem actione petant (hoc enim facere possunt, quum non ipso iure sed utiliter actiones translatae sint), is exceptione senatusconsulti utitur et dicit: si non rursus hereditatem restitui. Idem discis dig. 30 [§. 3] lib. XXXVI Dig. tit. I.

11. *Cyr.* [l. I §. 9]. Extincto usufructu intra annum usufructuarius convenitur.

12. *Steph.* [ad l. I §. 9]. Hoc accipe, si cum servo contractum sit in his, quae usufructuario acquiruntur. Didicisti enim dig. 19 [§. 1] praecedentis tit., quod is, qui cum servo, in quo quis usufructum habet, contrahit, adversus usufructuarium agere potest, ita tamen, ut prius eum conveniat, cui acquirantur quae servus contrahit, et si ab eo satisfactum non sit, tunc alterum persequatur.

13. *Cyr.* [l. I §. 10]. Si filium mortuum esse credens de peculio egero et exceptione annali summotus fuero, rursus de peculio experior, non etiam de in rem verso: haec enim actio anno non circumcluditur.

14. *Steph.* [ad l. I §. 10 verb: non etiam de in rem verso]. Nam de in rem verso actio semel instituta rursus institui non potest. Nota, quod is, qui de peculio agit, etiam de in rem verso actionem in iudicium deducere potest; sic enim dicit: condemnatio De peculio enim et de in rem verso actio una actio est, sed duas condemnationes habet, ut didicisti tit. 7 [§. 4] lib. IV Inst. Propterea autem de peculio actio rursus instituitur, quia positum est, creditorem de peculio egisse: enimvero iam didicisti, saepius de peculio agi posse. De in rem verso autem iterum agere non

157) Cod. ἢ ἀντεξ.

158) Deest initium paginae secundae folii 51.

1) Cod. κατὰ.

2) Adde ἀσφαλλῆσθαι.

3) Nimirum: προλαβόντος τί.

4) Cod. ἐν τῷ λβ' καὶ λς'.

159) Expl. fol. 51. Inc. fol. 21. 14, quod bis rescriptum est.

*) Expl. fol. 51. Inc. fol. 21. 14.

γ) Videntur quaedam deesse. Cf. schol. 140 tit. praecedentis.

τῆ πρώτῃ δίκῃ κινήθεισαν. ἢ γὰρ ἐνιαυσιαία παραγραφὴ οὐ τῆ περὶ τῆς λοιπάδος ἀγωγῆς, ἀλλὰ τῆ περὶ τοῦ πεκουλίου ἀντιτίθεται.

L. 2. pr. [β'.] Ἐὰν ἀπὸ τῆς περὶ χρεῶν ἀγωγῆς κινήται μετὰ θάνατον τοῦ ὑπεξουσίου, εἴσω¹⁶⁰) ἕξ μηνῶν μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ νόου κινήται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν προσκαίρων ἀγωγῶν.

§. 1. Ἐφ' ὅσον ὑποστρέψαι δύναται ὁ ἀιχμαλώτος ὑπεξούσιος, οὐκ ἐστὶν ἐνιαυσιαία ἢ περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγή.

L. 3. [γ'.] Ρομπ. Εἰ καὶ τῷ θανάτῳ καὶ τῆ ἐλευθερίᾳ τοῦ δούλου παύεται εἶναι πεκούλιον, ὁμῶς καὶ μετὰ

ἄκτος σιωπηθ[έντα] οὕτω δαπανῶνται²⁾, ὡς τὰ ἰδικῶς ἐξετασθέντα.

σῆ. ὅτι καὶ μετὰ τὴν τοῦ ὑπεξουσίου τελευταίαν ἢ ἐμαγκασιατίονα ἢ ἐλευθερίαν [ἢ] ἐκποίησην περπετοῦά ἐστὶν ἢ δε ἢν ἡμ βέρσο καὶ οὐ περιλείπεται τῷ ἐνιαυτῷ τῆς δε πεκουλίου. τοῦτο αὐτὸ καὶ ὁ σὺλλικῶς ἐν τῷ α' διγ. τοῦ ἐξῆς τί. φησὶν.

ἀναν. ἢ γὰρ δε ἢν ἡμ βέρσο περπετοῦά ἐστὶν, ὡς τί. γ' διγ. α'.

ἐναντιοφ. τοῦτο λέγει, [ὅτι] ἡδύνατο κινήσαι τὴν δε ἢν ἡμ βέρσο τὴν ἀρχὴν. καὶ μὴν εἴρηται τί. γ' διγ. ι' θε. β', ὅτι καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν δε πεκουλίου³⁾ κινεῖται ἢ δε ἢν ἡμ βέρσο ὅπερ δυνατός⁴⁾. τε. εἴν, ὅτι δαπανηθέντος τοῦ πεκουλίου κινεῖται τὸ βέρσον, οὐ μὴν ὁ κινήσας τὴν δε πεκουλίου ὑστερον ὑπὲρ τοῦ βέρσου κινεῖ.

κυρ. ἢ ἡδεδιβετορία καὶ αἱ ἄλλαι τεμποραλῖαι ἀγωγαὶ τ. χρ.

ἐὰν τις οἰκέτην πωλήσῃ κρυπτῶν ἔχοντα πάθος, ἀρμόττει τῷ ἡγοραστῇ ἢ ἀΕΔΙΛΙΧΙΑ REDIBITORIA [ἢ] QUANTI MINORIS, εἰς ὅσον ἦτινος ἀν τὸν οἰκέτην ἡγορασεν, εἰ δ' ἀν ἐγγὼ τὸ πάθος ὁ ἀγοραστής. ἀλλ' ἢ μὲν ἡδεδιβετορία ἐντός 6' καὶ μόνων κινεῖται μηνῶν, ἢ δε κινεῖται μόνος ἐντός ἐνιαυτοῦ οὐτιλίον, ἐνθα δηλονότι ἐπὶ τοῖς τῆς ἀεδιλίχιας κεφαλαίοις ὁ πρόατης τὸν ἀγοραστήν ἡσφαλισατο· εἰ γὰρ μὴ ἡσφαλισατο αὐτόν, τότε ἢ μὲν ἡδεδιβετορία ἐντός δύο καὶ μόνων κινεῖται μηνῶν, ἢ δε κινεῖται μόνος ἐντός 6' μηνῶν, ὡς ὁ γάτος ἐν τῷ κη διγ. τοῦ εἰρημένου βι. καὶ τί. τῶν ἀντιπαπιανοῦ μοροβιβλ. τοῦτο φησι. τοῦτο δε αὐτὸ νόσον, ἐνθα μὴ ἰπλῶς καὶ ἀναποδοτῶν πρῶσι τὸν οἰκέτην ὁ πρόατης ἐπώλησε· ἐπὶ γὰρ τῷ ἰπλῶς καὶ ἀναποδοτῶν πρῶσι⁵⁾ οὐ χῶρα τῆ ἀεδιλίχια, ὡς ὁ παπιανός ἐν τῷ μῆ διγ. τοῦ αὐτοῦ βι. καὶ τί. φησὶν.

κυρ. ὑπὲρ οἰκέτου ἀιχμαλώτου οὐ κινεῖται, ἀλλὰ μόνον ἐν ὅσῳ ἐλπίζεται ὑποστρέψαι.

κυρ. μετὰ τελευταίαν τοῦ δούλου αὐξίαι καὶ μειοῦται τὸ πεκούλιον.

στεφ. εἰ γὰρ μετὰ τὸ προκαταρχθῆναι τὴν δε πεκουλίου τελευταίαν ὁ νόος ἢ ὁ οἰκέτης, τότε μόνον ἐκεῖνο σκοπεῖται τὸ πεκούλιον, ὅπερ ἦν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτῶν τελευταίας, ὡς ἐγγὼς ἐν τῷ νξ διγ. τοῦ πρώτου τί.

στεφ. σῆ. ὅτι εἰ καὶ τελευταίαν τοῦ οἰκέτου παύεται εἶναι πεκούλιον, καὶ οὕτως ἰντρα ἀννομ οἱ ὅροι τῶν πεκουλίων φυλάττονται, καὶ σκοποῦμεν καὶ μετὰ τοῦ οἰκέτου καὶ τοῦ ὑπεξουσίου τελευταίαν ἐντός ἐνιαυτοῦ τὴν τε μείωσιν καὶ τὴν αὐξίαν τοῦ πεκουλίου. τοῦτο δε νόσον, ἐνθα μῆπω τῆς δε πεκουλίου προκαταρχθείσης, ὡς εἶπον, ὁ οἰκέτης ἢ ὁ ὑπεξουσίου ἐτελεύτησεν. ἐγγὼς γὰρ ἐξ ἂν ὁ τρυφανῆνος ἐν τῷ νξ διγ.

est. Nam annalis exceptio non de in rem verso, sed de peculio actioni obiicitur.

II. Quum de debitis post mortem filii familias agitur, [si quidem de peculio agitur, actio annalis est: si vero de rei venditae vitiosae redhibitione,] intra sex menses post mortem filii agitur. Idem et in omnibus temporalibus actionibus.

Quamdiu is, qui in potestate est et ab hostibus captus, redire potest, de peculio actio non est annalis.

III. Etiamsi morte et manumissione servi desinit esse peculium, tamen et si post mortem eius annalis

potest, etiamsi condemnatio [de eo] non fuerit subsequuta; quae enim in iudicio examinari potuerunt et culpa actoris praetermissa sunt, perinde consumuntur atque ea, quae specialiter examinata sunt.

15. [Steph. ad l. 1 §. 10 verb: non ad in rem versum]. Nota, quod etiam post mortem vel emancipationem vel manumissionem vel alienationem eius, qui sub potestate est, de in rem verso actio perpetua est et annali tempore de peculio actionis non circumcluditur. Idem Ulpianus dig. 1 [§. 1] sequentis tit. dicit.

16. Anon. [ad l. 1 §. 10]. Nam de in rem verso actio perpetua est, ut tit. 3 dig. 1 [§. 1].

17. Enantioph. [ad l. 1 §. 10]. Hoc dicit, quia ab initio de in rem verso agere potuit. Atqui dicitur tit. 3 dig. 10 them. 2 [§. 3], quod etiam finita actione de peculio de in rem verso agitur quod consumto peculio de in rem verso agitur, non autem, qui de peculio agit, postea de in rem verso agit.

18. Cyr. [l. 2 pr.]. Redhibitoria et reliquae temporales actiones —

19. [Steph. ad l. 2 pr.]. Si quis servum vendiderit, qui vitium latens habeat, emptori competit actio aedilicia redhibitoria, vel quanti minoris servum emisisset emptor, si vitium cognitum habuisset. Et redhibitoria quidem duntaxat intra sex menses agitur, quanto minoris autem intra annum utilem, si nimirum venditor emptori caverit de his, quae edicto aedilium continentur: etenim si ei non caverit, redhibitoria duntaxat intra duos menses, quanti minoris intra VI menses agitur, ut Gaius dig. 28 dicti lib. et tit. librorum singularium Antipapinianus dicit. Sed hoc sic accipe, si non simpliciter et ita, ne restitutio fieret, venditor servum venderit: nam adversus eum, qui simpliciter et ita, ne restitutio fiat, vendit, aediliciae actioni non est locus, ut Papinianus dicit dig. 48 [§. 8] eiusdem lib. et tit.

20. Cyr. [l. 2 §. 1]. Servi captivi nomine non instituitur, nisi quamdiu reverti potest.

21. Cyr. [l. 3]. Post mortem servi crescit et decrescit peculium.

22. Steph. [ad l. 3]. Nam si postquam lis super actione de peculio contestata est, filius vel servus mortuus est, tunc id duntaxat peculium spectatur, quod erat tempore mortis eorum, ut didicisti dig. 57 [pr.] tit. 1.

23. Steph. [ad l. 3]. Nota: quamvis defuncto servo peculium esse desinit, tamen vel sic intra annum definitio peculii servatur, atque etiam post mortem servi vel filii intra annum tam accessionem quam decessionem peculii spectamus. Hoc autem accipe, si nondum lite super de peculio actione contestata, uti dixi, servus vel filius mortuus sit. Nam didicisti ex iis, quae Try-

160) Sic etiam Titucitus. Sed ex Syn. p. 183 textum sic emendes: εἰ μὲν κινεῖται ἢ περὶ πεκουλίου, ἐστὶν ἐνιαυσιαία

εἰ δὲ περὶ τοῦ προαθέντος ὑπαντιῶν ἀναστροφῆς, εἴσω πηλ.

2) Cod. δαπανῆσαι.

3) Cod. πληρ. τὸ πεκούλιον.

4) Vel δυνατόν.

5) Forte: τῆ — πρῶσι.

θάνατον αὐτοῦ τῆς ἐνιαυσιαίας ἀγωγῆς κινουμένης σκοπεῖται ἢ αὐξήσις αὐτοῦ καὶ ἢ μείωσις.

ΤΙΤΛΟΣ [Ζ']

Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς περὶ τὰ πράγματα τοῦ δεσπότου καὶ τοῦ πατρὸς κινουμένης ἐξ ὧν συναλλάσσει ὁ ὑπεξούσιος ἢ ὁ δοῦλος πρὸς ἑτέρους.

Βι. ιε' τῶν διγ. τι. γ'.

[α'.] 'Ἦνικα τὸ ληφθῆν¹⁶¹⁾ ὁ δοῦλος εἰς τὰ τοῦ δεσπότου δαπανῆσει, ἀναγκαῖα ἔστι τῷ δανείσαντι ἢ περὶ τῆς δαπάνης ἀγωγῆ. τί γάρ; ὅτι οὐκ ἔστι πεκούλιον, ἢ ἥττον ἔστι τοῦ χρέους, ἢ χωρὶς δόλου ἀφῆρέθη, ἢ ἀπέθανεν ὁ ὑπεξούσιος καὶ παρήλθεν ὁ ἐνιαυτὸς ὡς μὴ ἔχειν χώραν τὴν περὶ τοῦ πεκούλιου ἀγωγὴν. ἢ γὰρ περὶ τῆς δαπάνης ἀγωγῆ καὶ διηρηκῆς ἔστι καὶ κινεῖται μὴ ὄντος πεκούλιου.

Εἰ μὲντοι ἐναχθεῖς ὁ δεσπότης παρ' ἑτέρων τῆ περὶ τοῦ πεκούλιου ἀγωγῆ ἔδωκεν αὐτοῖς εἰτι δια

τοῦ προλαβόντος τί. φησὶν, ὅτι προκίταρξίς γέγονε καὶ διὰ τοῦτο^{d)} τὸ ἐν τῷ θανάτῳ πεκούλιον σκοπεῖται.

κυσ. ἢ δε ἐν ἡμέ βέρσο πλέον ἔχει, καθὸ καὶ ἄνευ δόλου ἀδεμπτευθέντος πεκούλιον κινεῖται, κἂν τελευτήσῃ ὁ οἰκέτης καὶ μετὰ ἐνιαυτὸν. ἐὰν ὁ δεσπότης ἐναχθεῖς δε πεκούλιῳ δῶ τὸ εἰς τὰ πράγματα αὐτοῦ στράφην ἢ καὶ τῷ οἰκέτῃ τοῦτο ἀποδῶ, οὐκ ἐνάγεται δε ἐν ἡμέ βέρσο.

τυχὸν γὰρ τὸ μὲν χρέος ἦν ὁ νομισμάτων, οὐκ εἶχε δὲ ὁ ὑπεξούσιος ἐν τῷ πεκούλιῳ εἰ μὴ ὅ νομισματα.

ἀνω ν. πῶς δοκεῖ κατὰ δόλον ἀδεμπτεῦναι, ἔγνωσ τί. α' διγ. θ' θε. β' καὶ διγ. α' θε. α'.

ἀνω ν. οὐτίλος γὰρ ἔστιν ὁ χρόνος τῆς ἀναλλας, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ β' τί.

ὥστε καὶ πεκουλιάρχους κρεδίτωρας [ὑπεῖναι] εἰδὼς δοκεῖ τὸ πεκούλιον ἀδεμπτεῦναι κατὰ δόλον ὁ δεσπότης. σῆ. διὰ τὸ κείμενον ἐν τῷ θ' διγ. τοῦ [α'] τί. τοῦ . . . εἰ^{e)} καὶ ἐν αὐτῷ τῷ διγ. παραγραφόμενος^{f)} εἶπον' ἀπὸ κοινοῦ λάβε τὸ κείμενον ἐκείσε ὅρον' [IN NE]CEM CREDITORUM. τί οὖν; δόλον μᾶλλον φησὶ, ὅτι ἐπίτηδες εἰδὼς πεκουλιάρχους κρεδίτωρας ὑπεῖναι^{g)} ἢ ὀφείλων εἰδέναι (καὶ τοῦτο δόλος εἶναι δοκεῖ) ἠδέμπτευσεν τὸ πεκούλιον.

σῆ. δὲ ὅτι ἀδεμπτευθέντος SINE DOLO μᾶλλον^{h)} καὶ σβέσθεντος τοῦ πεκούλιου κινεῖται δε ἐν ἡμέ βέρσο. τὸ δὲ οἶνε δόλο πάλην [διὰ] τοῦτο φησὶν, ἐπειδὴ [εἰ] κατὰ δόλον ὁ πατήρ ἢ ὁ δεσπότης ἠδέμπτευσεν τὸ πεκούλιον, ὡς ἔτι πεκούλιον εἶναι νομιζόμενον καλῶς κινεῖται καὶ ἢ δε πεκούλιῳ. ἔγνωσ γὰρ καὶ ἐν τῷ α' διγ. τοῦ [α'] τί. τοῦ παρόντος βι. ὅτι ἐν πεκούλιῳ εἶναι νομιζέται καὶ τὸ

.^{h)} τὴν δε πεκούλιῳ προσιμᾶται ὁ κ[ατ' ἀνῶν] τὴν δε ἐν ἡμέ βέρσο, ἐν ᾧ μὴ [ἐ]φθ[ασε] κατ[α]βαλεῖν τοῖς τὴν δε πεκούλιον κινούσιν ὁ ἐναγόμενος.

τοῦτο νόησον, ἐν ᾧ κατέβυλεν ὁ πατήρ ἢ ὁ δεσπότης τὸ ἐκ τῆς δε πεκούλιῳ χρέος τοῖς ταύτην κινούσιν. ἄλλως γὰρ οὐ

161) Ita Syn. p. 183. Cod. καταληφθῆν habere videbatur.

d) Malim ὅτι πρ. γέγ. ἢδη, τότε.
e) Forte τοῦτο εἰδὼς.
f) Videsis schol. 110 ad tit. 3.
g) Cod. ἀπεῖναι.

actio moveatur, tam accessio quam decessio peculii spectatur.

TITULUS VII.

De actione, quae de in rem domini vel patris verso competit ex contractibus a filio-familias vel servo cum aliis initis.

Lib. XV Dig. tit. 3.

I. Quum servus id, quod accepit, in rem domini L.I. pr. §.1. vertit, actio de in rem verso creditori necessaria est. D. XV. 3.

Quid enim, si nullum sit peculium, vel minus debito sit, vel sine dolo malo ademptum sit, vel is, qui erat in potestate, decesserit et annus praeterierit, ut actio de peculio locum non habeat? Nam de in rem verso actio et perpetua est et instituitur, si peculium nullum sit.

Si vero dominus ab aliis de peculio conventus §. 2. praestitit, quod servo forte ob in rem versum debe-

phoninus dig. 57 [pr.] praecedentis tit. dicit, si lis iam contestata sit, tunc id peculium spectari, quod tempore mortis fuit.

1. Cyr. [l. 1 §. 1. 2 D. XV, 3]. De in rem verso actio amplior est, quatenus etiam instituitur, si peculium sine dolo ademptum sit, atque etiam defuncto servo post annum. Si dominus de peculio conventus praestiterit, quod in rem eius versum est, vel servo reddiderit, non convenitur de in rem verso.

2. [Steph. ad l. 1 §. 1 verb: quasi sufficeret]. Forte enim debitum C aureorum erat, is autem, qui sub potestate erat, non nisi L aureos in peculio habebat.

3. Anon. [ad l. 1 §. 1]. Quomodo dolo videatur adimere, didicisti tit. 1 dig. 9 them. 2 [§. 4] et dig. 21 them. 1 [pr.].

4. Anon. [ad l. 1 §. 1]. Namque tempus annalis actionis utile est, ut initio tit. 2.

5. [Steph. ad l. 1 §. 1]. Itaque et si scierit dominus, creditores peculiarios subesse, peculium dolo adimere videtur. Nota hoc propter id, quod dicitur dig. 9 [§. 4] tit. 1. Ideo etiam in illo dig. adnotavi, verba ibi posita: in necem creditorum, ex eo quod plerumque fit intelligenda esse. Igitur dolum malum vocat, si consulto, quum creditores peculiarios subesse sciret vel scire deberet (quod et ipsum dolus esse videtur), peculium ademerit.

6. [Steph. ad l. 1 §. 1 in f.]. Nota, quod si peculium sine dolo malo ademptum, vel de peculio actio perempta sit, de in rem verso agitur. Haec verba: sine dolo iterum ideo adicit, quia si dolo pater dominusve peculium ademerit, quasi adhuc peculium sit, de peculio recte agitur. Didicisti enim etiam dig. 21 [pr.] tit. 1 huius libri, in peculio etiam id esse videri, quod

7. [Steph. ad l. 1 §. 2 verb: uberiores actionem]. [Nota: iis, qui] de peculio egerunt, praefertur qui de in rem verso agit, nisi reus iam antea solverit his, qui de peculio egerunt.

8. [Steph. ad l. 1 §. 2 verb: perimi]. Hoc accipe, si pater dominusve id, quod ob actionem de peculio

h) Lege: MALO.
i) Cod. τούτου τοῦ τί.
k) Supple: σῆ, ὅτι τῷ κινῆσαντι.

τῆς λοιπάδας ἐχρωάσται τῷ δούλῳ, οὐκ ἔχει χώραν ἢ περὶ τῆς λοιπάδος ἀγωγή, ὡσπερ οὔτε ἐὰν αὐτῷ τῷ δούλῳ κατέβαλεν.

L. 2. [β'.] Ὁ λαβῶν ἐκ τοῦ δούλου νομίσματα καὶ ἔλευ-
D. XV. 3. θρωάσας αὐτὸν, οὐκ ἐνάγεται¹⁶²⁾ τῇ περὶ τῶν δαπα-
νηθέντων ἀγωγῇ· οὐ γὰρ γέγονεν εὐπορώτερος.

L. 3. pr. γ'. ὙΠΡΙ. Εἰ μὴ ἄρα πλέον τῆς τοῦ δούλου τιμῆς
D. cod. ἐδόθη· ἐπ' αὐτῷ γὰρ ἀρμόζει τὰ δανεισθέντα¹⁶³⁾.

§. 1. Δαπάνημά ἐστιν εἴτε αὐτὸ τὸ δοθὲν παρὰ τοῦ
δανειστοῦ εἴτε ἀγορασίαν αὐτοῦ ποιησάμενος δαπα-

νῆσθαι ἢ δὲ πεκουλίῳ τὴν δὲ ἐν ἡμῶν βέροσσο σβέσαι, πλὴν εἰ
μὴ διὰ καταβολῆς, ὡς ὁ νομικὸς ἐπιφέρει. ση. δὲ ὅτι σβέν-
νυται ἢ δὲ ἐν ἡμῶν βέροσσο, καὶ ἔνθα ὁ δεσπότης τῷ οἰκέτῃ
κατέβαλε τὸ ἐκ τοῦ βέροσσου χρέος. κῶν τὰ μάλιστα γὰρ ἐν
ἀρχῇ τοῦ π. φησὶν, οὐ κινεῖται δὲ ἐν ἡμῶν βέροσσο κατὰ τοῦ
δεσπότου ἢ τοῦ πατρὸς ὡς τοῦ συναλλαγματος πρωτοτύπως
πρὸς αὐτοὺς γεγενῆσθαι δοκούντος, ὁμοῦς ἢ δόκησις οὐκ ἀφα-
νίζει οὐδὲ ἀναρρεῖ τὸ ἀληθές.

κυρ. τὸ λαβεῖν παρὰ οἰκέτου πρὸς τὸ ἐλευθερώσαι αὐτὸν
οὐκ ἐστὶ βέροσσο· εἰ δὲ παρὰ ἄλλον δανεισάμενος ἔδωκε, βέροσσο
ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τὴν τιμὴν αὐτοῦ.

ἐναντιοφ. ἀνάγν. διγ. ε' θέ. γ' ἐν ᾧ προστίθηναι, ὅτι
ἐὰν πρὸς βλάβην τῶν δανεισθέντων καταβλήθῃ τῷ μέλλοντι ἀπόλ-
λειν νύφ ἢ δούλῳ, πᾶντα μὲν εἶναι βέροσσο, δίδεται δὲ ἢ δὲ
πεκουλίῳ κατὰ τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ δεσπότου.

στεφ. ἀπελεύθερος γὰρ ἐν περιουσίᾳ οὐ ὡς καὶ ται
βι. . . τι. ἰζ. διγ. . . . , καὶ εἰκότως ὁ λαβῶν τὰ νομίσματα
καὶ ἔλευθέρωσας¹⁾ δεσπότης οὐχ ὑποκείται τῷ βέροσσο, κῶν ἔχη
ἀπελεύθερον τὸν ἐλευθερωθέντα. τοῦτο δὲ νόησον ἐν ᾧ τὸ
δοθὲν ἀργύριον μὴ πλέον ἐστὶ τῆς τοῦ οἰκέτου διατιμῆσεως,
ἐπεὶ ἐνάγεται εἰς τὸ περιττὸν ὁ δεσπότης τῇ δὲ ἐν ἡμῶν βέροσσο,
ὡς ὁ ὑλπιανὸς ἐν τῷ ἕξῃς ἐπιφέρει διγ.

κυρ.^{m)} εἰ δὲ παρὰ ἄλλον δανεισάμενος δέδωκε, βέροσσο
ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τὴν τιμὴν τοῦ οἰκέτου.

στεφ. οὐχ ὅτι ἐν τῷ προτέρῳ διγ. ἕτερόν τι παρὰ τὸ
κείμενον ἐνταυθ' ἤρηναι, ἀλλὰ τοῦτο λέγει, ὅτε ὑπερβαίνει τὴν
τοῦ οἰκέτου διατίμησιν τὰ καταβληθέντα, χώρα τῇ δὲ ἐν ἡμῶν
βέροσσο εἰς τὸ περιττὸν· ὡσαυτὲ ἔλεγε, ὡς εἶγε τὰ δανεισθέντα
τῷ οἰκέτῃ καταβληθέντα τῷ δεσπότῃ τὴν τοῦ οἰκέτου διατί-
μησιν ὑπερβαίνει, τότε εἰς τὸ περιττὸν κινεῖται δὲ ἐν ἡμῶν
βέροσσο. εἰ γὰρ δόνανδι ἀνεῖμο καταβάλλῃ τῷ δεσπότῃ ὁ οἰκέ-
της, καταβάλλει πρωτοτύπως καὶ ἐξ εὐθείας τὰ δανεισθέντα
αὐτῷ, [καὶ] μὴπω στραφέντων ἐν πεκουλίῳ οὐ τίτταιται δὲ ἐν
ἡμῶν βέροσσο, [ὡς] ἐν τῷ ζ' διγ. φησὶν ὑλπιανὸς, ἔνθα καὶ πλα-
νιτέρον ἐξεθέμην κωνόνισας ὡς ἐν συναγωγῇ τὰ περὶ τούτων.

κυρ. βέροσσο ἐστὶ, εἴτε τὸ δανεισθὲν ἐστράφη εἰς τὰ τοῦ
δεσπότου, τυχόν γὰρ οἶτον δανεισάμενος ἔθροψε τὴν φαμίλιαν
ἢ κατέβαλεν ὑπὲρ αὐτοῦ δέβια ἢ ἰνδέβιον, εἴτε τὸ ἀγορα-
σθῆⁿ⁾ ἐκ τοῦ δανεισθέντος. βέροσσο ἐστὶ, κῶν^{o)} πρώτον εἰς
τὸ πεκουλίον στραφῆναι καὶ οὕτω εἰς τὰ πράγματα τοῦ δεσπότου.
ἐξ ὧν αἰτιῶν προκουράτω τὴν νεγοτιόρομμ γεστορόμμ ἔχει κατ'
ἐμοῦ ἀγωγή, ἐκ τούτων τίτταιται δὲ ἐν ἡμῶν βέροσσο, οἶον εἰ^{v)}
ρεκεσσαρία ἢ οὐτίλια δαπανήματα ποιῆσθαι ἢ ἐαυτὸν θροέμην.
[εἰ δὲ βολον]πῆρομμ ποιῆσθαι δαπάνημα, ἀνέχ[εται] ὁ δεσπότης
ἀφαιρουμένων αὐτῶν^{d)}, εἰ μὴ βλάπεται ἢ παλαιὰ ὄψις.

ση. ἐντεῦθεν τοῦ βέροσσου τὸν ὄρον.

ση. ὅτι τοῦ οἰκέτου καταβάλλοντος ἰνδέβιον ὑπὲρ τοῦ

bat, de in rem verso actio locum non habet, sicuti
nec si ipsi servo solverit.

II. Qui a servo pecuniam accepit eumque manu-
misit, actione de in rem verso non convenitur: non
enim factus est locupletior.

III. *Ulp.* Nisi forte plus aestimatione servi
datum sit; eius enim nomine de in rem verso actio
competit.

In rem versum est, sive id ipsum quod a credi-
tore accepit, sive aliud eo comparatum in rebus do-

debet, agentibus solverit. Aliter enim de peculio actio
de in rem verso actionem perimere non potest, nisi solu-
tione facta, ut iureconsultus addit. Et nota de in
rem verso actionem perimi, etiam si dominus servo sol-
verit, quod ob versum debet. Quamvis enim initio tituli
dicat, de in rem verso dominum patremve conveniri,
quia cum ipsis principaliter contractum esse videatur,
tamen haec fictio veritatem non tollit nec perimit.

9. *Cyr.* [L. 2. 3 pr.]. Quod quis a servo accipit, ut
eum manumittat, non est versum: si tamen pecuniam
ab alio creditam dederit, versum est, quod pretium eius
excedit.

10. *Enantioph.* [ad l. 1 §. 2]. Lege dig. 10 them. 3
[§. 6], ubi adicit, si in necem creditorum perdituro
filio vel servo solutum sit, versum esse desinere, sed
de peculio actionem adversus patrem dominumve com-
petere.

11. *Steph.* [ad l. 2]. Libertus enim in bonis esse
non [videtur], ut dictum est lib. [L.] tit. 17 dig. [126 §. 1],
ideoque dominus, qui accepta pecunia manumissit, non
tenetur de in rem verso, quamvis manumissus libertus
sit. Hoc autem sic accipe, si pecunia, quae data est,
non excedat servi aestimationem: alioquin dominus in
id, quod excedit, de in rem verso convenitur, ut Ulpianus
dig. sequenti addit.

12. *Cyr.* [L. 3 pr.]. Si tamen pecuniam ab alio
creditam dederit, versum est, quod pretium eius ex-
cedit.

13. *Steph.* [ad l. 3 pr.]. In superiori dig. non
aliud dixit, quam quod hic traditur: sed hoc dicit, si
quae soluta sunt servi aestimationem excedunt, in super-
fluum de in rem verso actio locum habet: quasi dixisset,
si quae a servo credita [et] domino soluta sunt,
servi aestimationem excedunt, tunc in superfluum de in
rem verso agitur. Si tamen donandi animo servus,
quae ei credita sunt, domino dederit, principaliter et
directo dat, et quum non peculio cedant, de in rem
verso actio non nascitur, sicuti Ulpianus dicit dig. 7
[§. 1], ubi haec fusius exposui et in regulas quasi
contraxi.

14. *Cyr.* [L. 3 §. 1 — 4]. Versum est, sive quod cre-
ditum est, in rem domini conversum est, puta si tritico
accepto familiam aluit vel pro eo debita vel indebitum
solvit, sive quid ea pecunia comparatum est. Versum
est, etiamsi prius in peculium et deinde in res domini
conversum est. Ex quibus causis procurator negotio-
rum gestorum actionem adversus me habet, ex iisdem
de in rem verso oritur, veluti si necessarias vel utiles
impensas fecerit vel semet aluerit. Si vero voluptariam
impensam fecerit, dominus patitur eas tolli, nisi pristi-
nus status laedatur.

15. [*Steph.* ad l. 3 §. 1]. Nota hinc definitionem
versis.

16. [*Steph.* ad l. 3 §. 1 verb: si erravit in

162) Expl. fol. 21. 14. Inc. fol. 34. 33.

163) Syn. p. 66 legit: τὸ δαπανηθέν. Rectius, si quid
video.

d) Medio hoc verbo expl. fol. 21. 14 et inc. fol. 34. 33.

m) Videsis supra schol. 9.

n) Cod. ἀγορασθέν.

o) Cod. καί.

p) Cod. ἤ.

q) Constructio minus usitata.